

Media lounge sai käyttäjien suosion

Osmo Lappinen & Sari Hirvonen-Kantola & Aleksi Rastas & Päivi Kytömäki & Helka-Liisa Hentilä

Oulun yliopiston arkkitehtuurin tiedekunnan kirjastotila muuntui kolmannen sukupolven työskentely-ympäristöksi, Media loungeksi. Se suunniteltiin ja toteutettiin yhdessä opiskelijoiden kanssa, heidän tieto-, tiedonkäsittely- ja vuorovaikutustarpeitaan lähtökohtana pitäen.

Käyttäjälähtöisyys lähtökohtana

Mikroluokat suunnitteluohjelmiseen sekä muunneltavat studio- ja ryhmätyötilat ovat arkkitehtiopiskelijoiden käytössä ympäri vuorokauden. Tekeminen ja oivaltaminen korostuvat arkkitehtuurin opiskelussa tenttimisen sijaan, ja usein artikkeleita ja kirjallisuutta etsitään määrätietoisesti vasta opinnäytetyövaiheessa. Samaan aikaan Internetissä tarjolla oleva aineisto lisääntyy.

Oulun yliopiston arkkitehtuurin tiedekunnan kirjaston käyttö vähentyikin tasaisesti viime vuosikymmenellä. Pienen sivukirjaston aukioloaikoja supistettiin, mikä kuihdutti sen käytön entisestään. Tiedekunnan opettajista koostuvalla kirjaston kehittämistyöryhmällä oli huoli viiteaineiston käytöstä vastuullisen rakennetun ympäristön suunnittelun opinnoissa, ja työryhmä järjesti maaliskuussa 2012 opiskelijoille mielekkään kirjaston ideointitilaisuuden. Kirjavarastosta oli muokattava helposti lähestyttävä tila, jossa saattoi etsiä ja työstää ideoita – ei vain hakea tietoa. Talkooväen tuli ensi töikseen karsia 620 kirjahyllymetriä 310:een.

Joustava työskentely-ympäristö

Arkkitehtiopiskelijoiden ainejärjestö Oulun Arkkitehtikilta ry haki yhteistyössä kirjaston kehittämistyöryhmän kanssa Oulun yliopiston koulutusneuvostolta Universitas-rahoitusta 10 000 euroa projektiin, jonka tavoitteena oli suunnitella ja toteuttaa arkkitehtuurin tiedekuntaan Media lounge. Opiskelijoiden tarpeiden ymmärtämiseksi ja parhaiden ideoiden keräämiseksi yhteistyökumppanit järjestivät opiskelijoille kilpailun, jossa tehtävänä oli suunnitella Media lounge -konsepti. Sen tuli olla joustava, opiskelijoiden

tarpeiden mukaan kehittyvä matalan käyttökyynnyksen työskentely-ympäristö, jossa tuorein elektroninen aineisto on ulottuvilla.

Kilpailun 16 ehdotuksesta voittajaksi jurytettiin ensimmäisen vuoden arkkitehtipiskelija Siiri Murtolan suunnitelma ”SIM”, jonka vahvuutena pidettiin monipuolisia työskentelymahdollisuuksia.

Toteutussuunnitteluvaiheessa Arkkitehtikillan aktiiveista, kilpailun voittaneesta opiskelijasta, arkkitehtuurin tiedekunnan opettajista sekä Oulun yliopiston kirjaston, tietohallinnon ja tilapalvelujen asiantuntijoista sekä Yliopistokiinteistöistä koottu yhteistyöryhmä jatkokehitteli Media loungen tilaa ja sen varustusta.

Opiskelijasukupolvella on runsaasti kokemusta digitaalisesta toimintaympäristöstä ja näkemystä sen kehittämistarpeista. Audiovisuaalisten ja interaktiivisten käyttöliittymien ja aineistojen roolia paitsi opiskelussa, myös osana kirjastojen palveluja on kehitettävä. Niin ikään elektronisten aineistojen näkyvyyttä ja käytön luontevuutta on lisättävä. Ryhmätyötilat tuli näin ollen kyllästä digitaalisin toimintamahdollisuuksin, kuten interaktiivisella projektorilla, tableteilla, langattomalla verkolla, tehotyöasemilla ja tulostusmahdollisuuksilla. Pilottihanke kannusti tietohallintoa testaamaan uusia ratkaisuja. Media lounge onkin samalla elävä laboratorio, josta saatavaa kokemusta hyödynnetään Oulun yliopiston kampusten kehittämisessä.

Muunneltavuus ja avoimuus tavoitteina

media
lounge
24/7

OPETUSTILA	AVOIMUUS	KÄYTTÄJÄ- LÄHTÖINEN KEHITÄMINEN	INTENSIVISYYS	OSALLISTAMINEN	TIEDONHANKINTA- YMPÄRISTÖ	MUUNTO- JOUSTAVUUS
RENTO SELAILU	LUOVUUS	VISUAALINEN TUTKIMUS	E-KIRJAT	MONIPUOLISET RYHMÄTYÖ- MAHDOLLISUUDET	KEHITTYNYT	KEHITTYVÄ
24/7	AKATEEMINEN	PUITTEET INNOVOINNILLE	SOSIAALINEN	AINEISTOJEN YHDISTÄMINEN	AJAN HERMOILLA	+

Kuva 1 (Siiri Murtola ja Alekski Rastas): Media loungen keskeiset piirteet.

Media lounge on toiminnallisesti ja varusteiltaan monipuolinen, mutta matalan käyttökynnyksen työskentelytila, jonka muunneltavuus ja avoimuus ovat keskeiset konseptin osatekijät. Kirjoja lainataan kirjaston aukioloaikojen puitteissa, mutta Media loungen muut palvelut ovat arkkitehtuurin tiedekunnan opiskelijoiden ja henkilökunnan käytettävissä 24/7. Opiskelijoilla on perinteisesti ollut rajoittamaton pääsy arkkitehtuurin tiedekunnan muihin rakennuksiin, ja he ovat tottuneet ottamaan vastuuta, mikä oli Media loungen avoimuuden edellytys.

Opiskelijälähtöisissä työskentelytiloissa ei myöskään paperien rapistelua tai sohvilla loikoilua katsota pahalla. Yhteisöllisen työskentely-ympäristön nähtiin vaikuttavan tuloksiin. Päämäärätietoisesta tiedonhaun lisäksi helposti lähestyttävä Media lounge innostaa etsiskelemään ja kehittämään uutta. Tavoitteena oli luoda paremmat puitteet innovoinnille, joka ei synny johdonmukaisesta ajattelusta ja määrätietoisesta tiedonhausta, vaan miellelyhtymistä, sosiaalisesta kanssakäymisestä, aineiston yhdistelystä ja löytämisestä.

Osa kokoelmasta tarjoutuu käyttäjille uusin tavoin, kun se on saavutettavissa ympärivuorokautisesti. Erityisesti käsi- ja kurssikirjojen käyttö vilkastuu. Kuluneen vuoden aikana on kurssien aikana tarpeellisia aineistoja asetettu erilleen vain Media loungessa käytettäväksi. Tällainen kokoelmien

hyödyntäminen ei ollut mahdollista aiemmin kirjaston suppeiden aukioloaikojen vuoksi.

Monipuolinen käytettävyys

Kuva 2 (Aki Markkanen): Media lounge koostuu eriluonteisista työskentelytiloista.

Media lounge vastaa ryhmätyöskentelytarpeisiin muodostamalla eri medioita keskenään integroivan monipuolisen oppimisympäristön, mikä tukee erilaisten oppijoiden opiskelua aktivoimalla sisälukutaidon lisäksi muita tiedon omaksumisen tapoja. Teknisten valmiuksien lisäksi juuri ympäristön laatu on oleellinen Media lounge -konseptin piirre. Se perustuu sekä fyysisten puitteiden ruokkimaan välittömään vuorovaikutukseen ja yhteistyöhön että digitaalisen median tarjoamiin toimintamahdollisuuksiin.

Media loungen työskentelytilat on profiloitu: tilat on suunnattu rentoon selailuun, perinteiseen ryhmätyöskentelyyn, elektronisesti tuettuun

ryhmätyöskentelyyn tai intensiiviseen työhön. Profiileja luonnehdittiin seuraavasti:

Rento selailu

Viivähdä lounastunnilla selailemassa tuoreinta painettua ja elektronista aineistoa, tapaa ystäviä ja tutustu uusiin kasvoihin. Rentoon selailuun ja vuorovaikutukseen tarkoitettu tila sijaitsee vaivattomasti jokapäiväisellä kulkureitilläsi. Heitä takki naulaan, lainaa iPad, tilaa e-artikkeli tai -kirja reaaliaikaisesti, ja uppoudu löytöinesi mukavaan tuoliin.

Ryhmätyöskentely

Miten työryhmäsi tänään tavoittaisi flow'n – säkkituoleissa, pöytäryhmässä tai tussitaulun äärellä? Muokkaa vapaamuotoista tilaa työryhmäsi tarpeisiin! Langaton verkko on läsnä kaikkialla Media loungessa.

Elektronisesti tuettu ryhmätyöskentely

Tule digitaaliseen työtilaan, jonka koko työryhmä voi jakaa sekä langattomasti omilta kannettavilta tietokoneiltaan käsin että kookkaan interaktiivisen valkokankaan välityksellä. Elektronisesti tuettu ryhmätyötila on myös opetus- ja kokoustila.

Intensiivinen työ

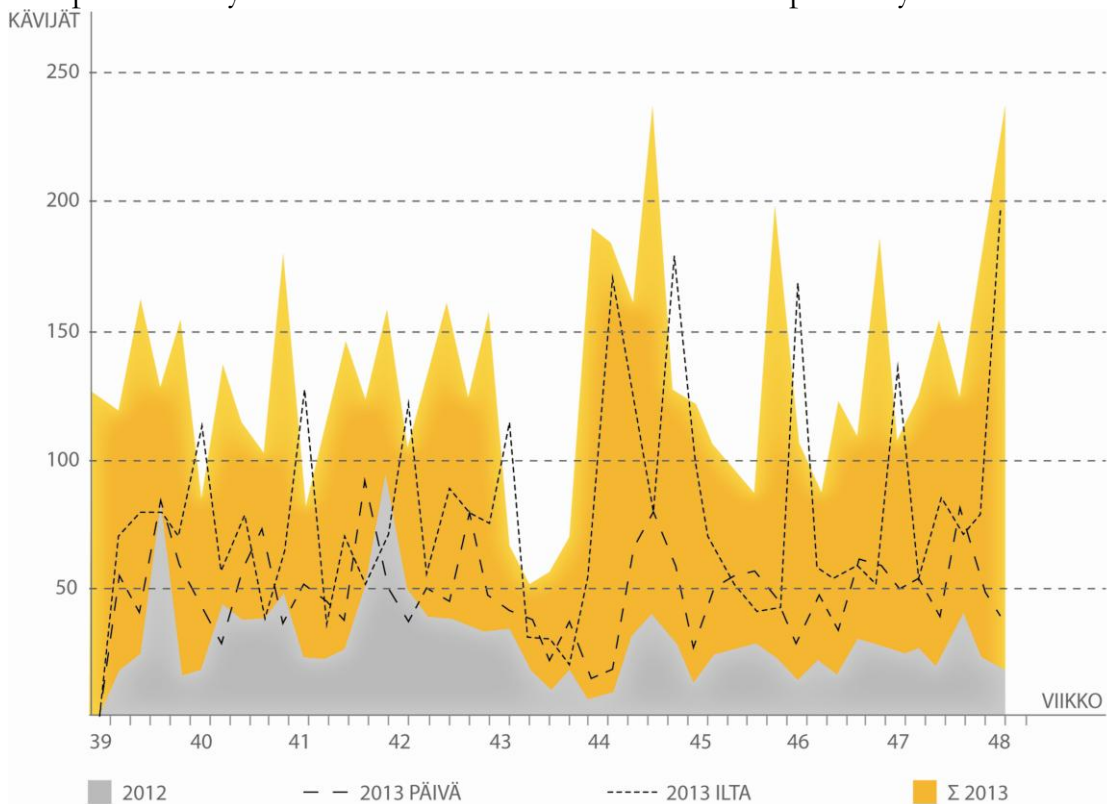
Inspiraation lisäksi tarvitaan perspiraatiota. Työpisteet tarjoavat tehokkaat pöytäkoneet, monipuoliset ohjelmistot ja riittävästi pöytätilaa luonnosteluun tai aineiston käsittelyyn. Intensiivisen työskentelyn lomassa on syytä välillä rentoutua säkkituoleissa.

Käyttäjämäärä kolminkertaistui

Media lounge on kolmannen sukupolven tiedonhankintaympäristö, joka jatkaa kirkon ja kirjaston tehtävää tiedon ja sivistyksen kehtona. Hallinto- tai asiantuntijälähtöisten tiedon jako- ja hankintatapojen sijaan Media loungessa korostuu tiedonhankinnan käyttäjälähtöinen luonne. Media lounge suunniteltiin ja toteutettiin yhdessä opiskelijoiden kanssa, heidän tieto-, tiedonkäsittely- ja vuorovaikutustarpeitaan lähtökohtana pitäen.

Koska Media lounge palvelee käyttäjiä heidän odotuksiaan vastaavalla tavalla, kävijämäärät ovat kolminkertaistuneet (Kuva 3). Tilan käytön luonne on

selvinnyt kuluneen vuoden aikana; se on valtaosin opiskelijoiden työskentelyä, sekä ryhmissä että yksin. Erityisesti kirjaston aukioloaikojen (kello 12.30–16) ulkopuolista käyttöä on ollut tasaisesti enemmän kuin päiväkäyttöä.

Kuva 3 (Osmo Lappinen ja Aleksi Rastas): Arkkitehtuurin tiedekunnan kirjaston kävijämäärän kasvu.

Kävijämäärien kasvua voi pitää onnistuneen kehitysprojektin tuloksena. Myös painettujen kokoelmien käytön lisääntymisestä on viitteitä, sillä virkailijan työhön kuuluu entistä enemmän aineiston järjestämistä. Kokoelmien lainausmäärissä sen sijaan ei ole tapahtunut selvää muutosta, lainausmäärien laskeva trendi on havaittavissa täälläkin.

Tietopalvelun tarve on säilynyt ennallaan. Henkilökohtaisten kontaktien vähentyessä on elektronisen aineiston saatavuudesta, tiedottamisesta ja muusta läsnäolosta osastojen työssä tullut entistä tärkeämpää.

Muuttuva tila

Vaikka käyttäjien kiinnostus tiedonhankintaympäristönsä kehittämiseen lisääntyi, haasteeksi jää se, miten Media loungea edelleen kehitetään jatkuvasti yhdessä heidän kanssaan. Haave elektronisten kokoelmien reaaliaikaisesta aineistopyyntökäytännöstä on toistaiseksi kilpistynyt tablettien konfigurointihaasteisiin ja julkaisujen instituutitilausten rajoitteisiin. Tilan muuttuviin käyttötarpeisiin voidaan kuitenkin vastata antamalla käyttäjille lupa muunnella sen sisustusta ja varustusta. Media lounge ei ole näin ollen valmis ja staattinen kirjastotila, vaan vuorokaudet läpeensä jatkuvassa muutoksessa oleva työskentely-, vuorovaikutus- ja rentoutumisympäristö.

Muuttuneet työskentelytavat ja innovaatio-odotukset edellyttävät tiedonhankinnan ja -tuotannon tiloilta monipuolisuutta ja muutosvalmiutta. Myös tiedekunnan johdon näkökulmasta on tärkeää, että tarjolla olevat oppimisympäristöt ovat monipuolisia, vetovoimaisia ja käytössä silloin, kun opiskelijat niitä tarvitsevat. Tällöin laadullisten ja määrällisten oppimistulosten voi olettaa olevan hyviä. Samaan aikaan korkeakoulujen säästöohjelmat peräänkuuluttavat tilojen tehokasta hyödyntämistä. Näihin tarpeisiin Media loungen kaltaiset pilottihankkeet tarjoavat vaihtoehtoisia ratkaisuja.

Tietoa kirjoittajista

Osmo Lappinen, kirjastoamanuenssi
Oulun yliopiston kirjasto
email. osmo.lappinen@oulu.fi

Sari Hirvonen-Kantola, tutkijatohtori
Oulun yliopiston arkkitehtuurin tiedekunta
email. sari.hirvonen-kantola@oulu.fi

Aleksi Rastas, arkkitehtiyläoppilas
Oulun yliopiston arkkitehtuurin tiedekunta
email. aleksi.rastas@gmail.com

Päivi Kytömäki, ylikirjastonhoitaja
Oulun yliopiston kirjasto
email. paivi.kytomaki@oulu.fi

Helka-Liisa Hentilä, dekaani
Oulun yliopiston arkkitehtuurin tiedekunta
email. helka-liisa.hentila@oulu.fi